

Raadscommissie 15 november 2023

Programma Groen Gouda

Programma Groen: Bomen

Programma Groen: Biodiversiteit

Even voorstellen

In samenwerking
met meerdere
afdelingen van de
Gemeente Gouda

Theresia van den Bogaard

Projectleider *idverde* Advies

Senior adviseur beleid & tuin- en landschapsontwerper

Zef Hermans

Specialist *idverde* Advies

Specialist biodiversiteit

Sandra van Herpen

Senior adviseur *idverde* Bomendienst

Boomtechnisch adviseur

Het programma van vanavond

1. Doel van deze sessie
2. Het belang van groen
3. Thema's voor het Goudse groen
4. Programma Groen Gouda
5. Programma Groen: Bomen
6. Programma Groen: Biodiversiteit
7. Uw visie op voorgestelde doelen
8. Vooruitblik en afsluiting

Het doel van deze sessie

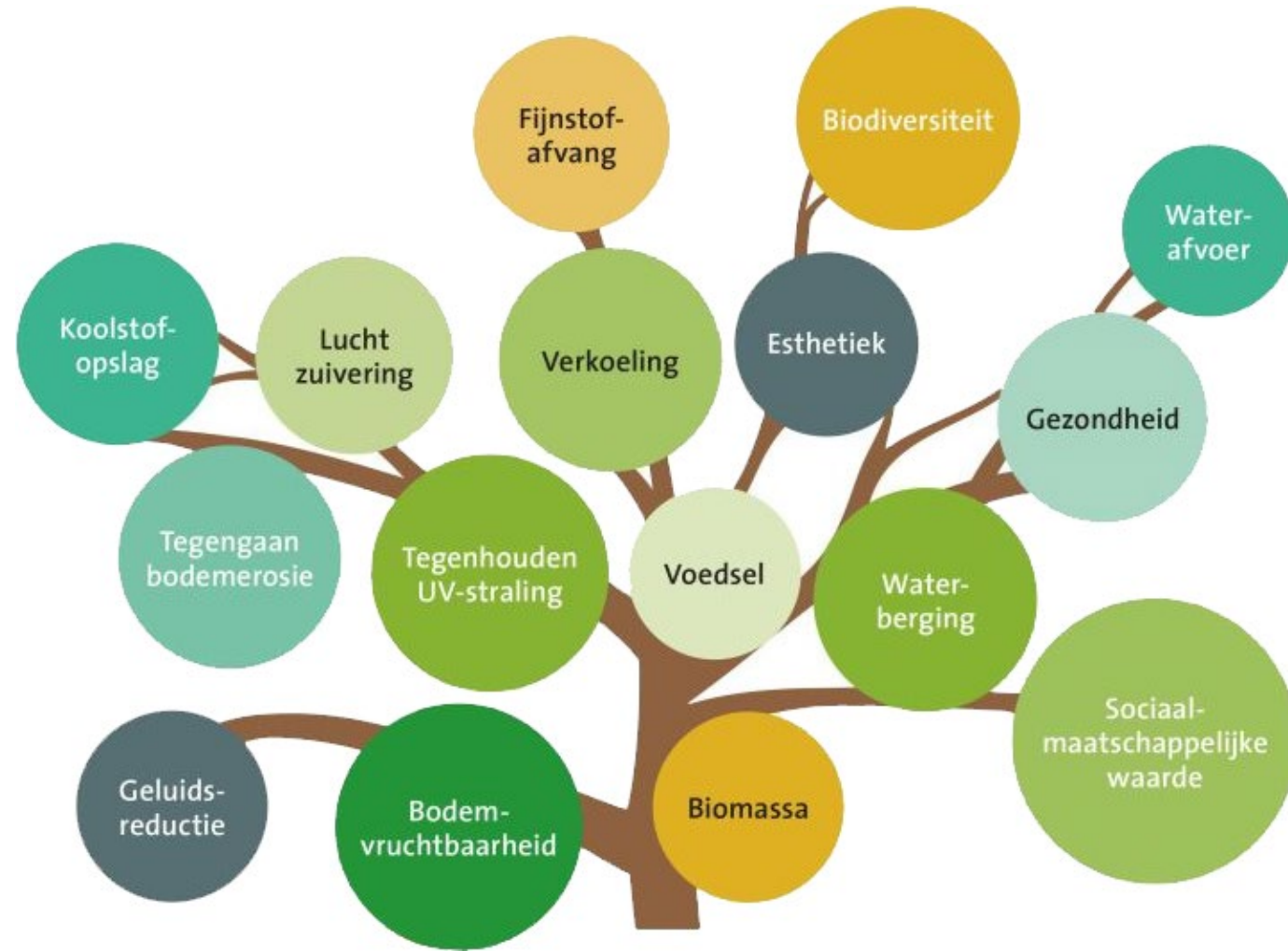
1. Informeren over de nieuwe strategische en tactische groenprogramma's.
2. Informeren over de thema's.
3. Ruimte voor vragen en discussie over de voorgestelde doelen.

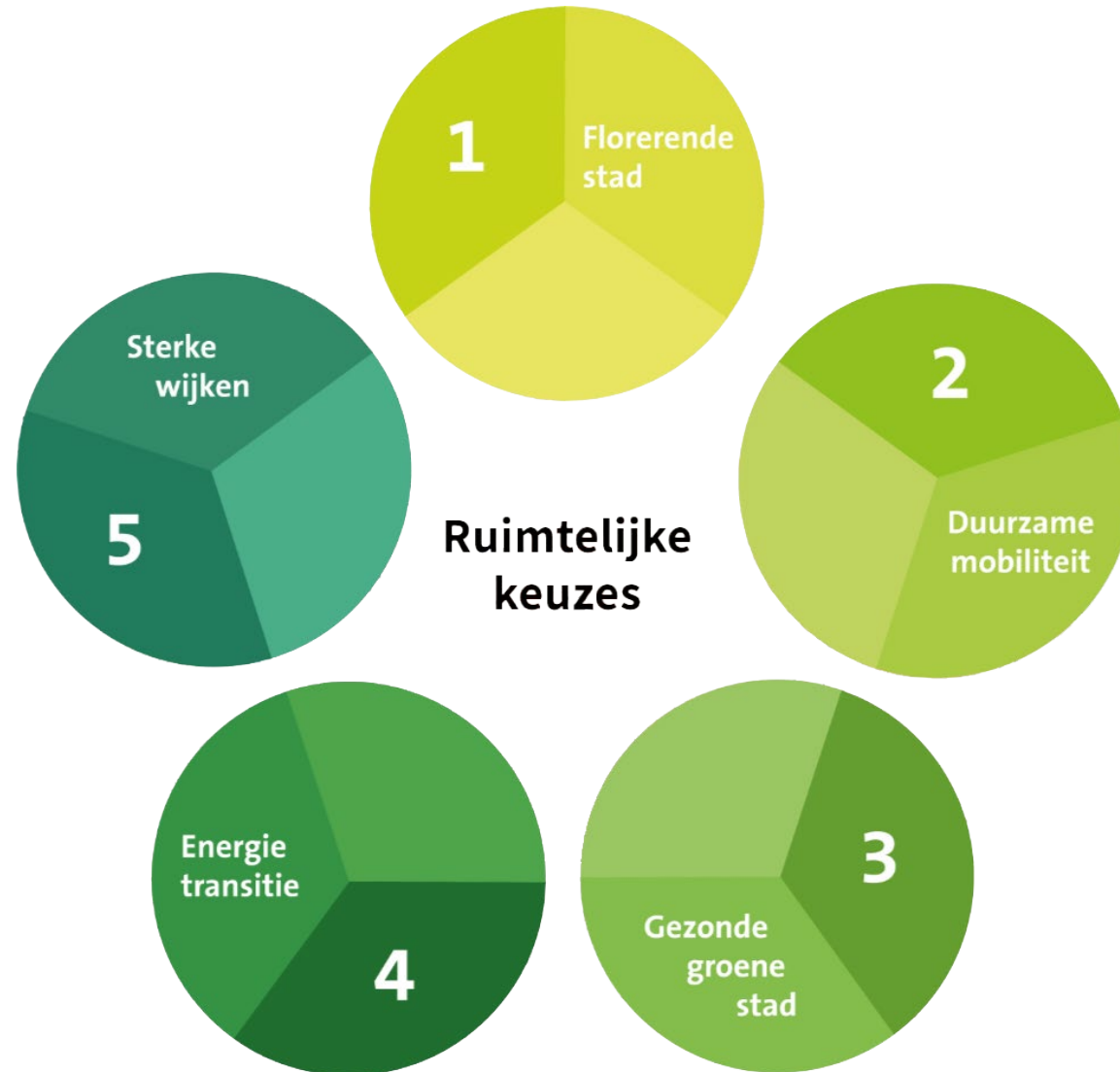
Het belang van groen

Groen:

1. Beschermt ons tegen de negatieve gevolgen van de klimaatverandering.
2. Behoudt en versterkt de biodiversiteit en daarmee de bron van leven.
3. Bevordert onze lichamelijke en geestelijke gezondheid.

Thema's voor het Goudse groen uit de Omgevingsvisie

Thema's voor het Goudse groen uit de Omgevingsvisie

- ✓ Hoofdpogave 3: Prettig woon- en leefklimaat bevorderen > **uitbreiden van het groen**, rekening houdend met recreatiemogelijkheden en **biodiversiteit**, is een ambitie voor de toekomst.
- ✓ Hoofdpogave 4: Gezonde mensen door een gezonde en veilige leefomgeving
- ✓ Gezonde groen-blauwe stad:
 - **Extra ruimte** voor water, groen en recreatie door ontstening van openbaar gebied.
 - Bij nieuwe ontwikkelingen wordt **15%** van de grond **gereserveerd voor groen**.
 - Hittestress, wateroverlast, droogte en overstromingsrisico zo klein mogelijk houden.
 - Lucht, bodem en water (oppervlakte- en grondwater) zo **schoon** mogelijk.
 - Stimuleren van **groenere** tuinen en straatinrichting (verkoelend) en speel- en sportmogelijkheden in de openbare ruimte (gezondheid).
 - Versterken van de **groen- en waterstructuur** (vooral in de Binnenstad, Kadebuurt, Kort Haarlem, Korte Akkeren, Gouda Noord en Goverwelle).
- ✓ Sterke wijken:
 - Sterke, **fijnmazige groenstructuur** waar ontmoetingen worden gestimuleerd om eenzaamheid tegen te gaan en onderlinge betrokkenheid te vergroten.
 - **Gevarieerde** en **prettige** woon- en leefomgeving behouden en maken.

Maatschappelijke thema's voor het Goudse groen

Uit het Bestuursakkoord Geef Gouda door! 2022-2026

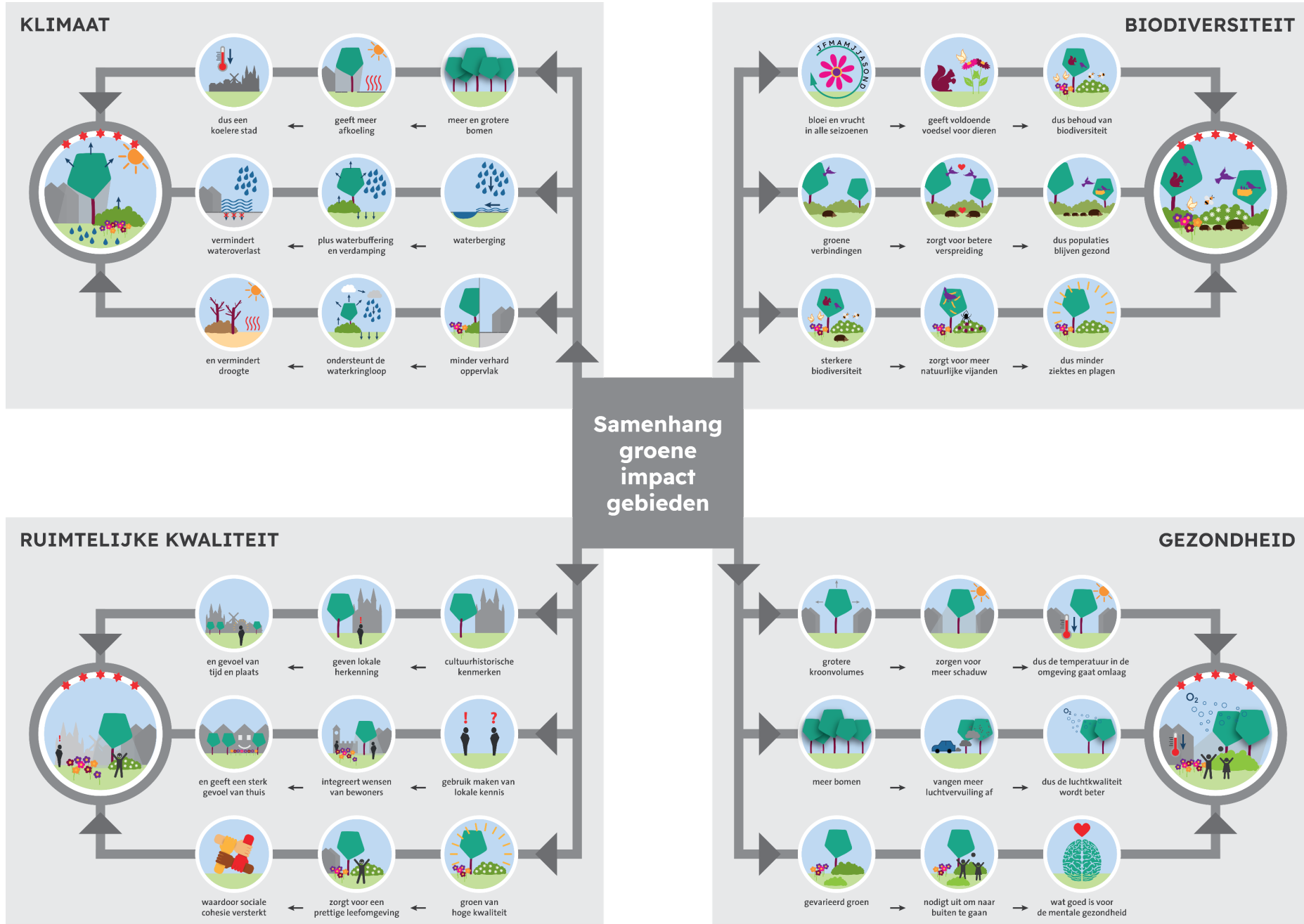
- ✓ We blijven inzetten op **klimateadaptatie**. Hittestress en wateroverlast gaan we tegen door het toevoegen van extra vierkante meters **biodivers** groen in de stad.
- ✓ We verdubbelen onze inspanningen op het gebied van groen. Daarmee zetten we in op de verbetering van de **biodiversiteit** door de kwaliteit van het bestaande groen, waaronder parken te verhogen, behouden en beheren. We breiden de groenstructuur uit, bijvoorbeeld om **ecologische verbindingen** te kunnen realiseren. Zo bouwen we aan een **gezonde** stad.
- ✓ We investeren in de **kwaliteit** van de inrichting van de openbare ruimte. Wat we oppakken doen we integraal, duurzaam en toegankelijk.
- ✓ In samenwerking met ondernemers zetten we volle kracht in op de verduurzaming en het **klimatebestendig** maken van bedrijventerreinen in Gouda.
- ✓ Gouda moet een gezonde stad zijn met gezonde inwoners. We bevorderen de lichamelijke en geestelijke **gezondheid** van Gouwenars.

Maatschappelijke thema's voor het Goudse groen

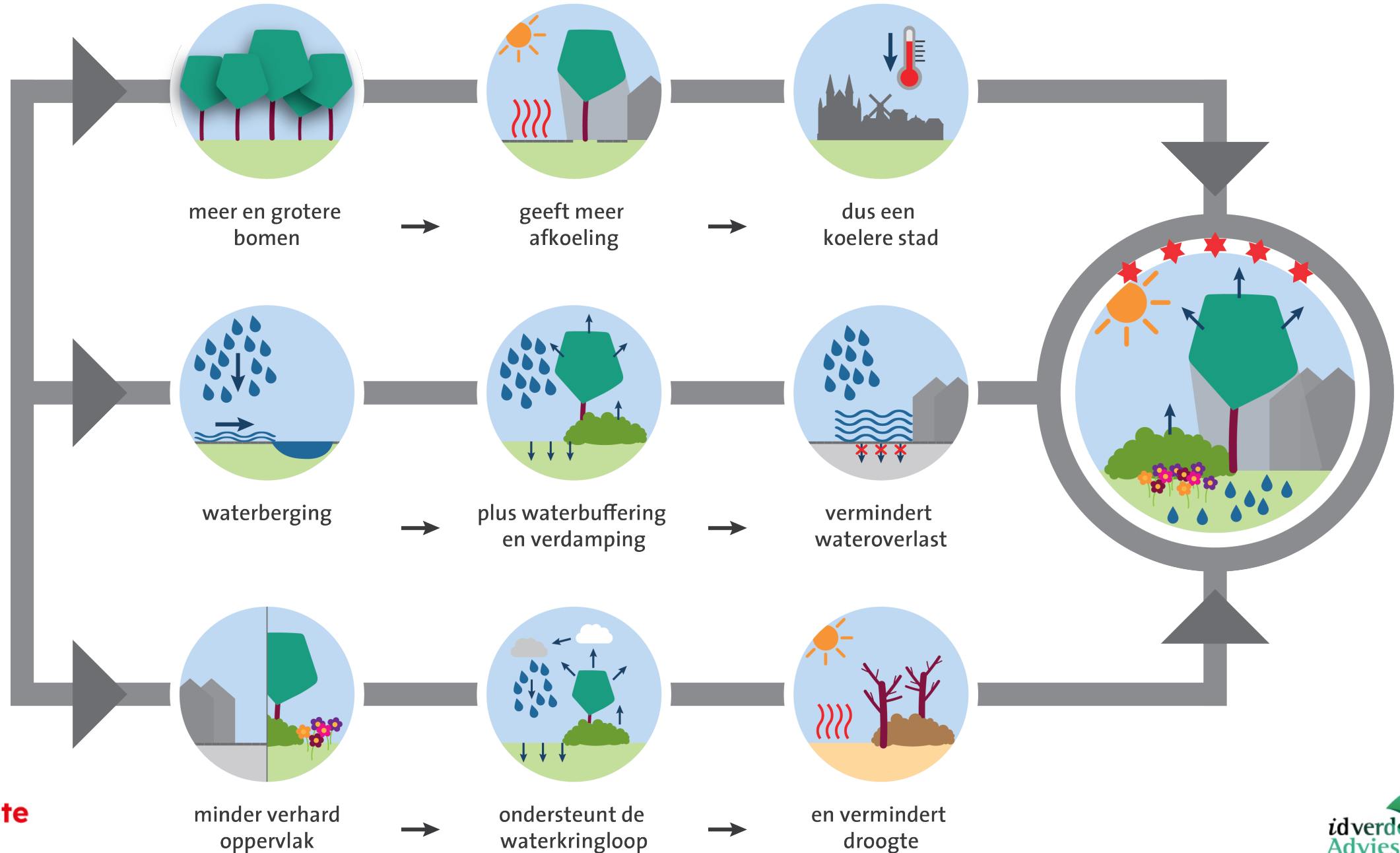
1. Klimaat: met groen de gevolgen van de klimaatverandering beperken, zoals droogte, hittestress en wateroverlast.
2. Biodiversiteit: door gevarieerd groen, meer groen en meer verbonden groen de teruggang van de biodiversiteit stoppen en werken aan verbetering.
3. Ruimtelijke kwaliteit: groen zorgt voor lokale identiteit, herkenbaarheid en sociale cohesie.
4. Gezondheid: hoe groener een stad, hoe gezonder haar inwoners zijn.

Deze vier thema's worden ondergebracht in de Goudse groenstructuur: een uitgebreid groen netwerk voor een gezond stadsecosysteem.

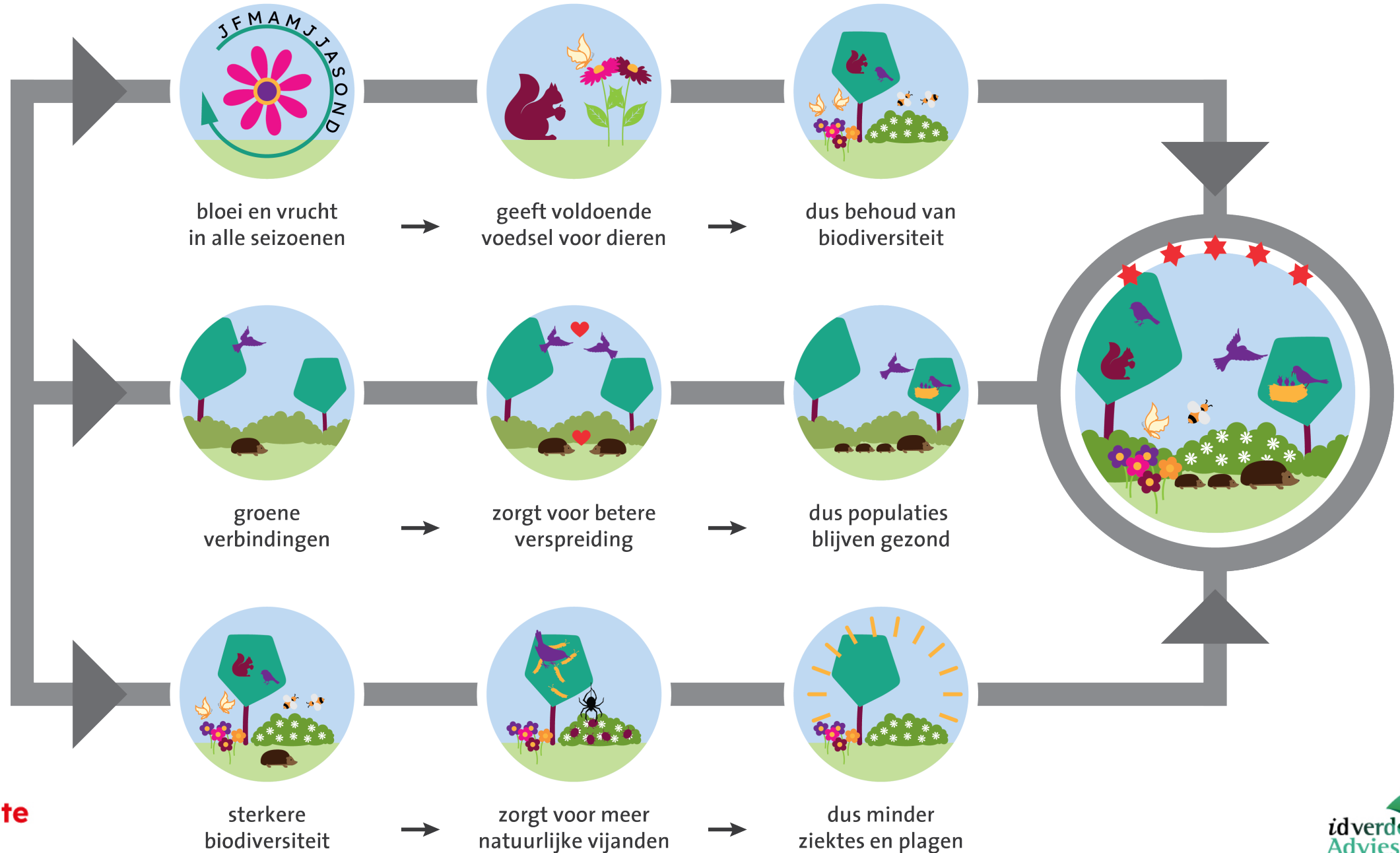
De impact van groen op de vier thema's

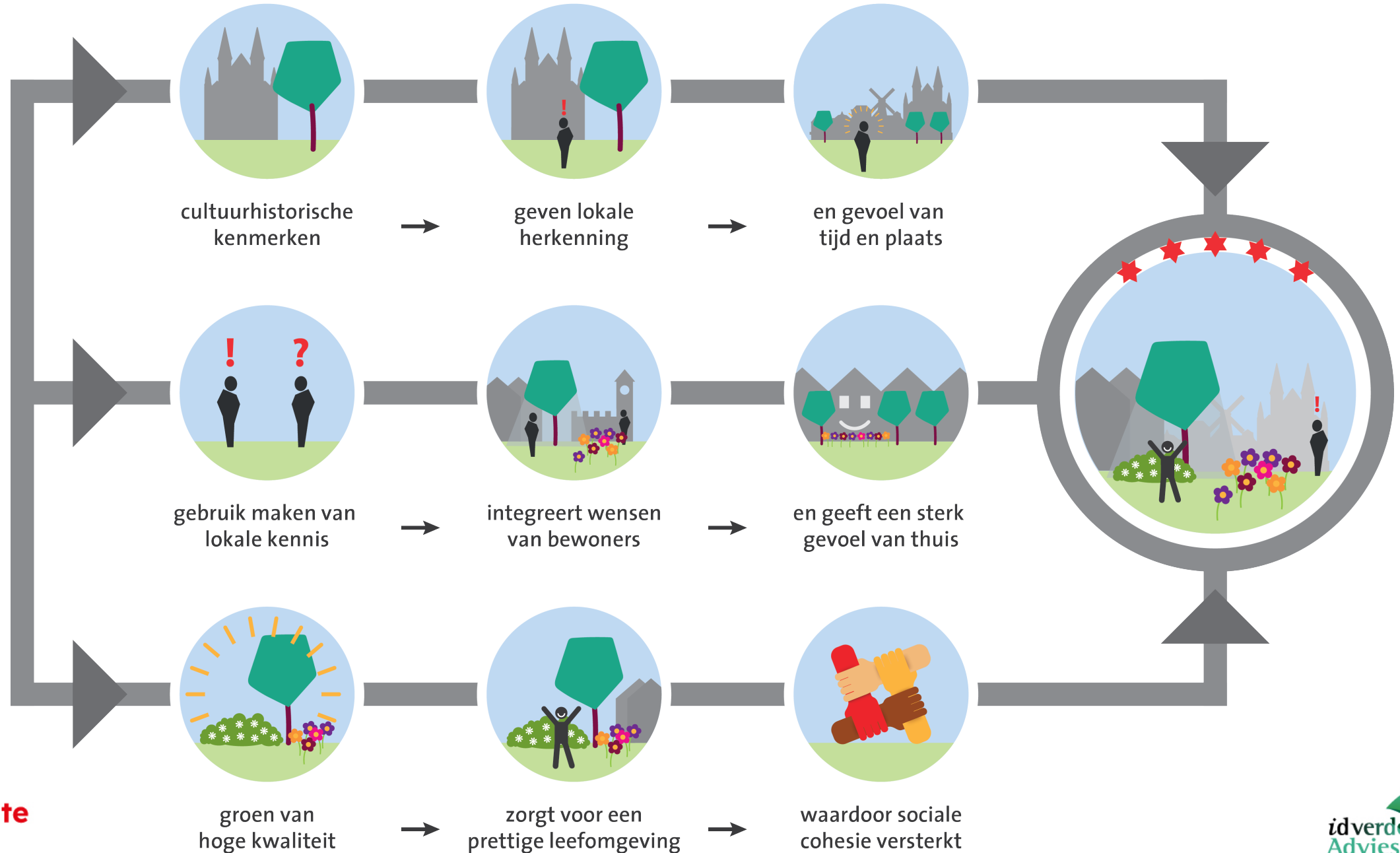
De impact van groen op klimaat

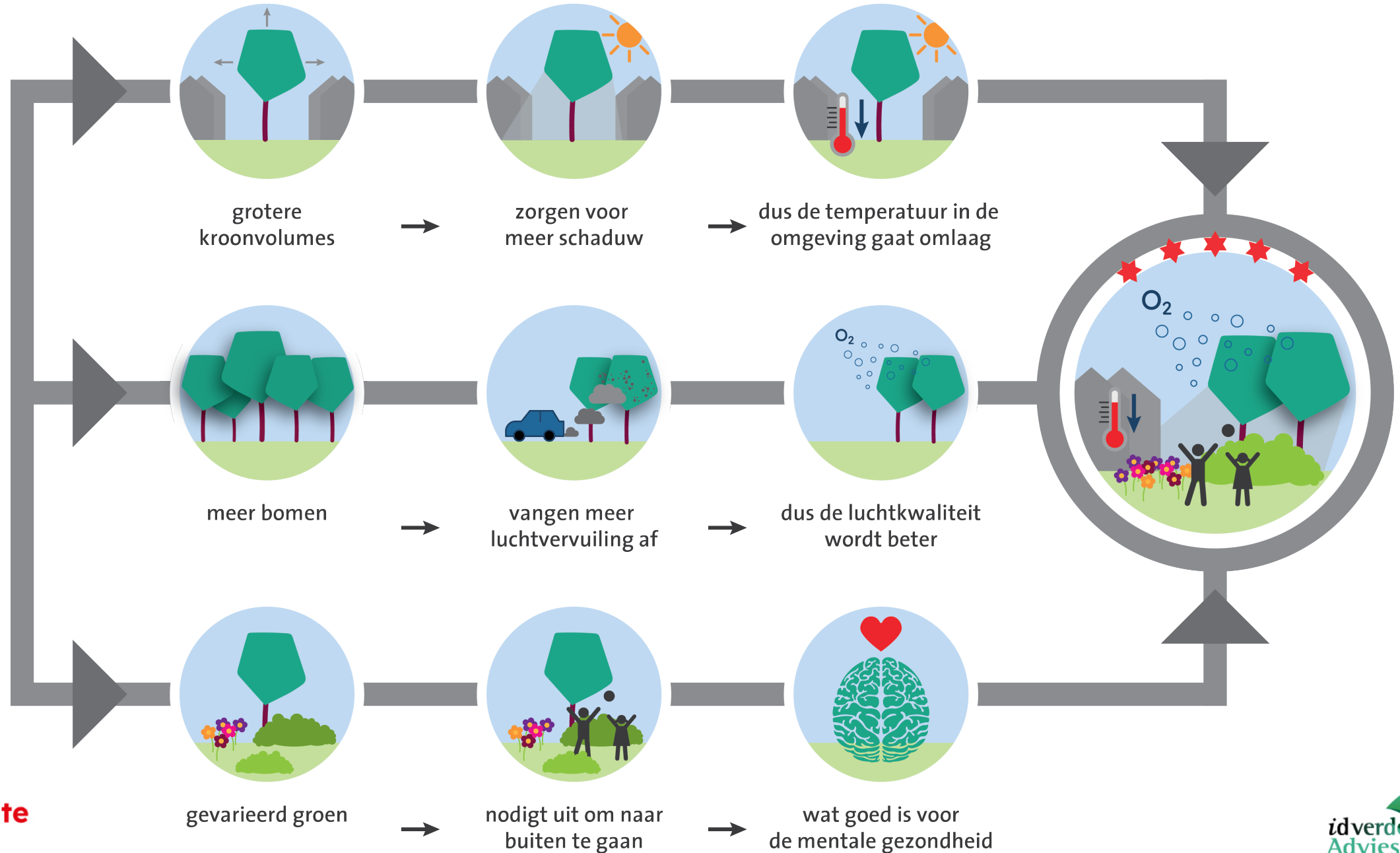
De impact van groen op biodiversiteit

De impact van groen op ruimtelijke kwaliteit

De impact van groen op gezondheid

Drie plannen voor het Goudse groen

1. Programma Groen Gouda

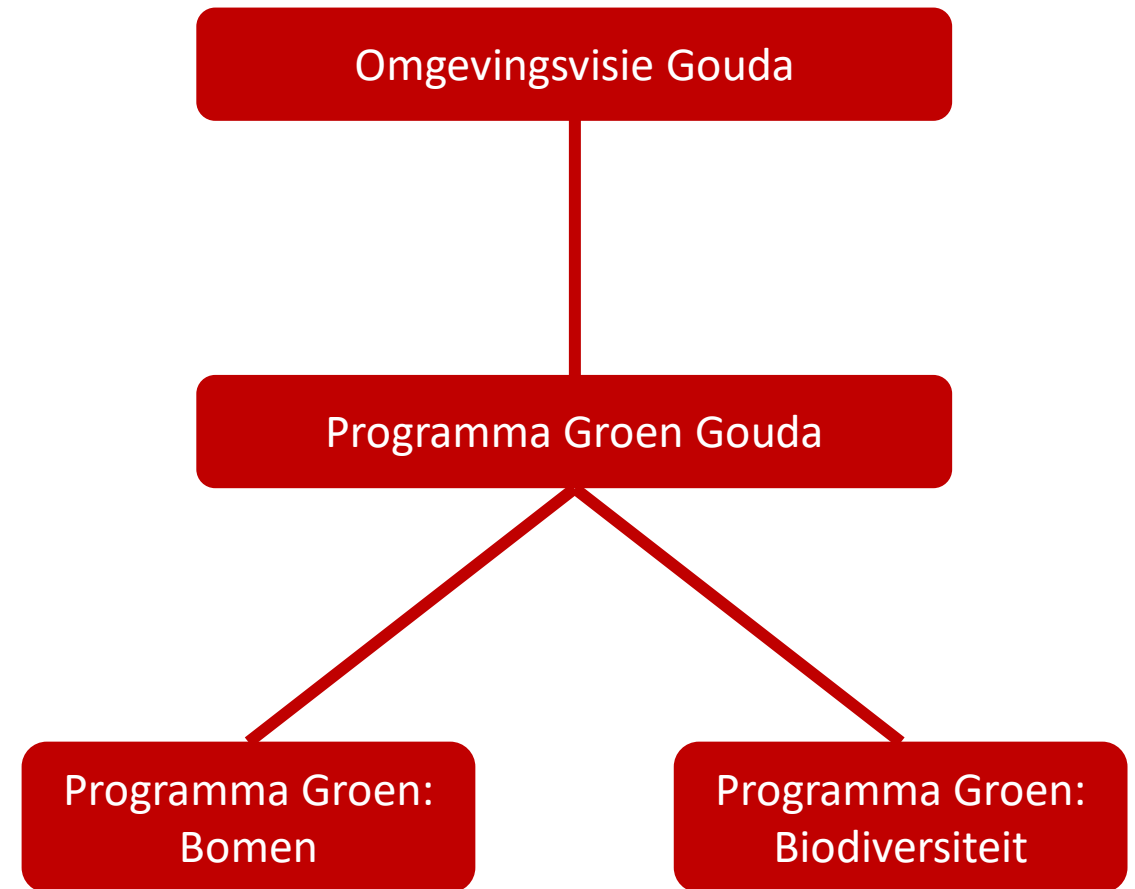
Plan met concrete doelen voor het Goudse groen en de vier thema's.

2. Programma Groen: Bomen

Plan waarin de focus ligt op het duurzaam behouden en ontwikkelen van een gezond bomenbestand.

3. Programma Groen: Biodiversiteit

Concretiseringsplan waarbij de focus ligt op het behouden en versterken van de biodiversiteit.

Drie plannen voor het Goudse groen

Aanleiding

Actualisatie Groen, groener, Gouda 2017 en Groenstructuurplan 2007-2015 Gouda blijft groen, omdat:

- ✓ per 1 januari 2024 de Omgevingswet inwerking treedt;
- ✓ de belangrijke maatschappelijke thema's in de huidige plannen onderbelicht zijn;
- ✓ De notitie Ambities en scenario's op het gebied van biodiversiteit.

Drie plannen voor het Goudse groen

Participatie Programma Groen Gouda en Programma Groen: Bomen

1. Vragenlijst onder inwoners.
2. Eerste werksessie met interne stakeholders over de doelen.
3. Tweede werksessie met externe stakeholders over doelen en maatregelen.
4. Derde werksessie met interne stakeholders over prioritering van de thema's op de groenstructuur.

Het Programma Groen Gouda

Waarom?

Voortborduren op eerdere plannen: bescherming Goudse waarden en bijdragen aan ontwikkeling van de stad volgens Omgevingsvisie. Kaders bepalen voor de komende tien jaar voor al het gemeentelijk groen.

Hoe?

Aan de hand van de thema's klimaat, biodiversiteit, ruimtelijke kwaliteit en gezondheid.

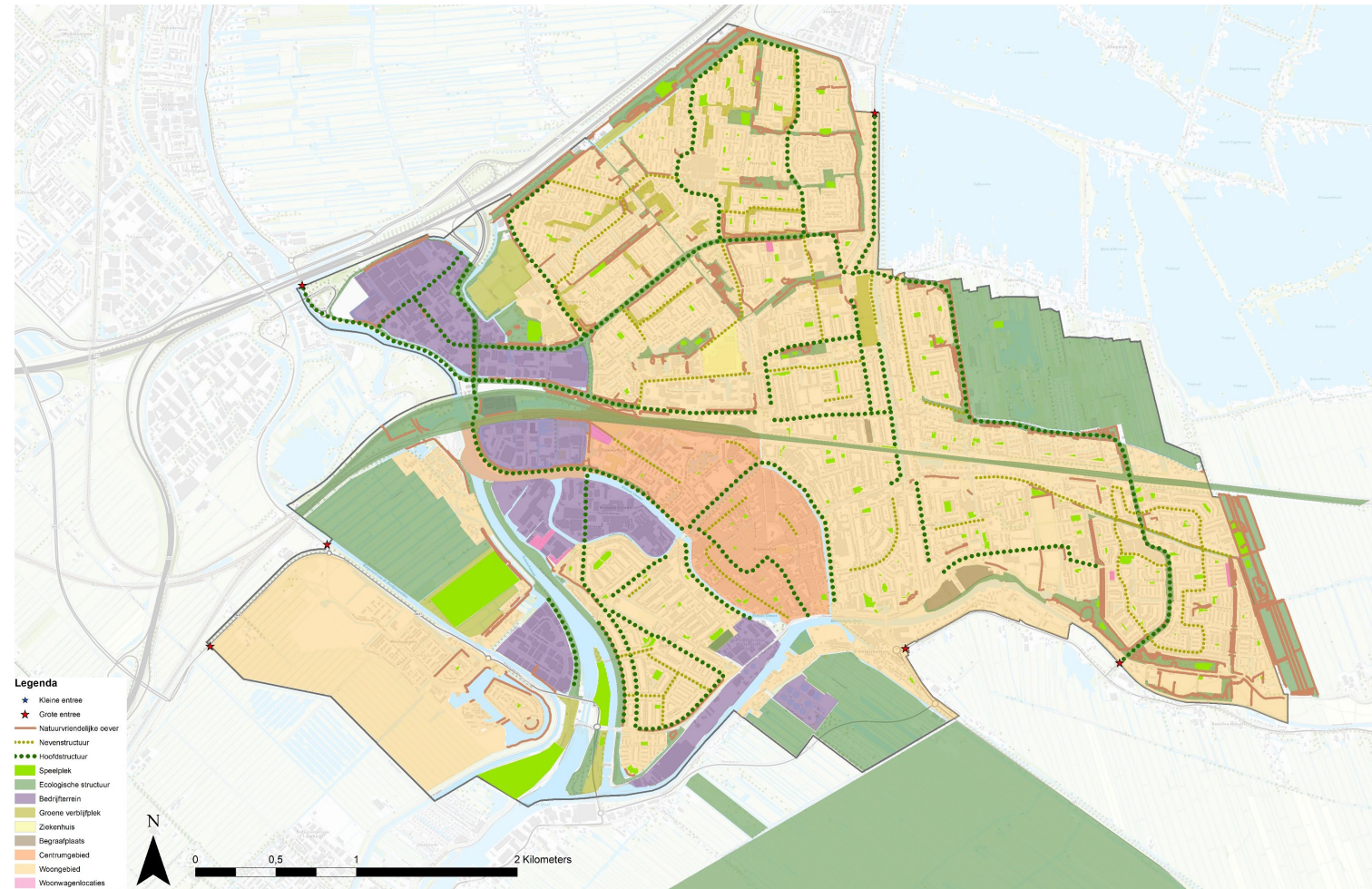
Wat?

Doelen voor elk thema én voor de groenstructuur als basis waarin de thema's hun plaats krijgen. Globale doelen voor bomen en biodiversiteit, die verder worden uitgewerkt in de twee tactische programma's.

Missie voor de groenstructuur

- ✓ De gemeente beschermt, behoudt, verbindt en versterkt de huidige groenstructuren.
- ✓ Het groenareaal wordt uitgebreid met toekomstbestendig groen.
- ✓ Groen is een van de sturende principes bij planvorming.

Missie voor klimaat in relatie tot groen

- ✓ De gemeente voegt meer groen en water toe in de openbare ruimte en op gemeentelijk vastgoed. Dit zorgt voor verkoeling en laat regenwater geleidelijk de grond in zakken.
- ✓ De gemeente stimuleert haar inwoners om hun tuinen, daken en gevels te vergroenen.
- ✓ De gemeente stimuleert bedrijven om hun terrein groener in te richten.

Missie voor de biodiversiteit in relatie tot groen

- ✓ De aanpak om de biodiversiteit verder te behouden, versterken en vergroten wordt meer gestructureerd.
- ✓ Ecologische structuren krijgen maximale bescherming.
- ✓ Beheer is maatwerk en heeft als doel de biodiversiteit te helpen.
- ✓ Het waarom, hoe en wat wordt uitgelegd aan bestuur en inwoners.

Missie voor de ruimtelijke kwaliteit in relatie tot groen

- ✓ De gemeente versterkt de identiteit, door het groen zo in te richten dat het past de cultuurhistorische, stedenbouwkundige, landschappelijke en demografische eigenschappen van iedere wijk of plek.
- ✓ Voorafgaand aan relevante projecten vraagt de gemeente naar wensen en ideeën van omwonenden om meer eigenaarschap en gevoel van thuis te creëren.
- ✓ De gemeente bevordert sociale cohesie door uitnodigend groen in de wijken en door burgerinitiatieven te stimuleren.

Missie voor de gezondheid in relatie tot groen

- ✓ De gemeente plant meer groen op plekken waar veel fijnstof in de lucht zit.
- ✓ De openbare ruimte wordt ingericht met uitnodigend, toegankelijk groen zodat meer mensen bewegen in de buitenlucht.
- ✓ De gemeente stuurt op zicht op groen, voor een grotere geestelijke gezondheid.

Programma Groen: Bomen

Waarom?

Het duurzaam behouden en ontwikkelen van een gezond bomenbestand in lijn met eerder beleid en de dagelijkse praktijk.

Hoe?

Tactisch beleidsplan met concrete, toepasbare en duidelijke richtlijnen rondom bomen.

Wat?

Goede groeiplaatsinrichting, ontwerpen met bomen, actualiseren beschermwaardige bomen en kapbeleid.

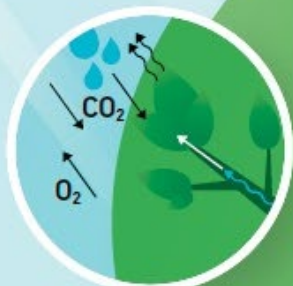
FUNCTIES VAN BOMEN

VERZACHTEN GEVOLGEN
KLIMAATVERANDERING

VERKOELEN

ZUIVEREN LUCHT EN
VASTLEGGEN CO₂

BELEVEN
SEIZOENEN

CIRCULAIR

VERBETERN
LANDSCHAP

GROTE(RE) BOOM,
MEER FUNCTIES

VERSTERKEN
BIOVERSITEIT

VERHOGEN
WONINGWAARDE

VERGROTEN
SOCIALE COHESIE

GELUK

GEZONDHEID

BUFFEREN WATER

202

BOMEN ZIJN
BELANGRIJK

Programma Groen: Biodiversiteit

Waarom?

In de Omgevingsvisie vastgelegd dat Gouda de komende jaren blijft inzetten op ecologisch beheer en het verbeteren van de biodiversiteit.

Hoe?

Tactisch beleidsplan met concrete, toepasbare en duidelijke maatregelen voor biodiversiteit en doelsoorten in Gouda.

Aanleiding?

- ✓ Recente nulmeting biodiversiteit en waterkwaliteit.
- ✓ Notitie Ambities en scenario's op het gebied van biodiversiteit > ambitie Gouda koploper!
- ✓ Start van Bioblitz met 3.300 soorten tijdens 66.700 waarnemingen.

Programma Groen: Biodiversiteit

Complete aanpak huidige stad

Programma Groen Gouda

Thema biodiversiteit: strategische doelen & maatregelen voor biodiversiteit in Gouda

ambitie &
methode

Programma Groen: Biodiversiteit

1. Bepalen stadsbiotopen
2. Bepalen gidssoorten (algemeen/ bkn) + één indicatorsoort per stadsbiotoop
3. Factsheets per gids- en indicatorsoort; streefbeeld per stadsbiotoop

*Samen vaststellen met
groene organisaties
tijdens werksessie*

maatregelen
& kaders

✓ Groenbeheer	✓ Kostenraming
✓ Eenmalige omvorming	✓ Do's and don'ts
✓ Herinrichtingsprojecten	✓ Bodem als gezonde basis
✓ LIOR-richtlijnen	✓ Hoe gaan we monitoren?
✓ Barrières	✓ Wie doet wat?
✓ Planning maatregelen	✓ Subsidies

*Eindpresentatie resultaat
aan groene organisatie &
hoe je kunt bijdragen*

Programma Groen: Biodiversiteit

Basis Kwaliteit Natuur

- 1. Soorten terugkrijgen die vroeger 'algemeen' waren.**
Periode **na** grootschalige ontginning (1950) en **voor** moderne grootschalige landbouw (1970-1990).
- 2. Soorten terugkrijgen door knelpunten aan te pakken. In stedelijke omgeving o.a.:**
 - Afname areaal en versnippering.
 - Ontbreken landschapsecologische samenhang .
 - Verdwijnen landschapselementen en beheer openbare ruimte.
 - Gebrek aan natuurinclusief ontwerp.
- 3. SoortenNL heeft basislijst opgesteld**
 - Totaal 706 soorten.
 - Soorten worden niet overal 'standaard' verwacht.

Hoe we vergeten zijn hoe
de natuur er vroeger uitzag

MARC ARGELOO

NATUURAMNESIE

Programma Groen: Biodiversiteit

Monitoring op twee niveaus

1. Monitoring van condities binnen stadsbiotopen (korte termijn)

- ✓ Neemt areaal leefgebied toe?
- ✓ Nemen landschapselementen toe?
- ✓ Wordt versnippering minder?
- ✓ Meer natuurinclusieve maatregelen?

2. Monitoring van gidssoorten en icoonsoorten (lange termijn)

- ✓ Komen er meer gidssoorten en icoonsoorten voor?

*Uw visie op
de voorgestelde doelen*

1. Uw visie op de groennorm

Programma
Groen
Gouda

Om de fysieke leefomgeving prettig en **gezond** te maken is genoeg groen/blauw oppervlakte nodig dat bijdraagt aan de doelen van de verschillende thema's.

Door het Rijk is een **gewenst oppervlakte** van gemiddeld 75 m² **openbaar groen per woning** binnen de bebouwde kom vastgesteld . Met 75 m² openbaar groen per woning heeft iedere inwoner een **minimale gezonde basis**.

Per wijk is **onderzocht** hoeveel vierkante meter groen per woning aanwezig is. In wijken die de norm niet of net halen (1 tot 3 wijken) plannen we **extra groene maatregelen**.

wijk	m ² openbaar groen	m ² openbaar groen + water
Binnenstad	29,2	78,6
Bloemendaal	108,6	169,1
De Korte Akkeren	30,7	46,3
Goverwelle	52,5	80,5
Kort Haarlem	57,4	88,9
Noord	58,6	100,9
Plaswijck	77,6	113,2
Stolwijkersluis	443,8	479,6
Westergouwe	43,7	76,1
Totaal	61,0	98,4

1. Uw visie op de groennorm

Voorgesteld wordt:

1. **per wijk** te kijken naar een **passende norm** voor de oppervlakte groen en/of de oppervlakte groen + water.

of

2. **de norm van 75 m²** openbaar groen per wijk aan te houden voor **alle wijken**. Dit betekent dat in sommige wijken al wordt voldaan aan de norm, terwijl in andere wijken nog veel groen moet worden gerealiseerd.

2. Uw visie op de ruimtelijke kwaliteit

De gemeente streeft ernaar groen aan te laten sluiten bij de **stedenbouwkundige** en **cultuurhistorische** uitstraling van Gouda. Bij nieuw te planten groen en projecten in de openbare ruimte wordt **integraal gekeken** hoe dit kan worden gewaarborgd, en hoe het groen ook een bijdrage levert aan klimaatadaptatie en het versterken van de biodiversiteit.

Bestaand groen mag **oud worden** en wordt niet enkel om stedenbouwkundige en cultuurhistorische redenen verwijderd.

2. Uw visie op de ruimtelijke kwaliteit

Voorgesteld wordt:

1. nieuw groen **aan te laten sluiten** bij de stedenbouwkundige en cultuurhistorische uitstraling van Gouda, zeker in de Binnenstad.

en

2. **bestaand groen te behouden** en niet enkel om stedenbouwkundige en cultuurhistorische redenen te verwijderen zonder goede onderbouwing.

en

3. **buurtinitiatieven en participatie** over het groen te blijven **ondersteunen en stimuleren**.

3. Uw visie op gezondheid

De gemeente streeft ernaar dat iedere inwoner op **maximaal 300 meter** afstand van zijn/haar woning toegang heeft tot een groene, koele verblijfsplek. Ook streeft de gemeente naar **meer** groene sport- en **beweegroutes** en inclusieve, groene **ommetjes**.

Op dit moment hebben **niet alle inwoners** van Gouda uitzicht op (drie) bomen, met name in de **Binnenstad**. Om het doel te halen, moet er **ruimte** worden gemaakt boven- en ondergronds.

3. Uw visie op gezondheid

Voorgesteld wordt:

1. als doel te stellen dat iedere inwoner op **maximaal 300 meter afstand** van zijn/haar woning toegang heeft tot een **groene, koele verblijfsplek**.

en

3. dat er **alleen** bomen worden **geplant** als er **boven- en ondergronds genoeg ruimte** is. Dit betekent dat de **doelstelling** van 3 bomen **niet overal gehaald** kan worden. Bij o.a. herinrichting- en rioleringsprojecten wordt gekeken waar bomen toegevoegd kunnen worden.

4. Uw visie op groeiplaatsen voor bomen

Programma
Groen:
Bomen

Voor een **gezonde boomstructuur** wordt ingezet op **goede groeiplaatsen** voor bomen. Hierdoor kunnen bomen beter groeien en **grotere kronen** ontwikkelen, waardoor ze veel **ecosysteemdiensten** en **schaduw** bieden.

4. Uw visie op groeiplaatsen voor bomen

Voorgesteld wordt dat:

1. **kroonbedekking** van bomen met een goede groeiplaats een **belangrijk uitgangspunt** in het (bomen)beleid wordt.

of

2. Bij aanplant en herplant **niet alleen** gekeken wordt naar het **aantal** bomen, **maar ook** naar het **boomkroonvolume**.

5. Uw visie op boomkroonbedekking

Voorgesteld doel is **30% boomkroonbedekking** op wijkniveau.

- 30% voor effecten van groen op hittestress, mentale en fysieke gezondheid en geluidsbelasting.
- Eerste berekening **boomkroonbedekking in Gouda lager** (laagste: Gouda Noord 4%, hoogste: Plaswijck 14%). Door weinig ruimte bovengronds, maar zeker ook ondergronds en grondwaterstand.

Eventueel kiezen voor een **lagere norm van 20%** in Gouda. Een kroonbedekking van 20% is haalbaar en nog altijd **bovengemiddeld ambitieus**: Europa heeft in de Green Deal opgenomen dat er in Europese steden een boomkroonbedekking van 10% moet zijn.

Wanneer de kroonbedekking door bomen **niet haalbaar** is, kan volgens onderzoek van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit **bij de 30%** bedekking, **ook lagere vegetatie** (bosplantsoen) worden opgeteld.

5. Uw visie op boomkroonbedekking

Voorgesteld wordt:

1. **per wijk** te kijken naar een **passende norm** voor het percentage boomkroonbedekking. Dit kan exclusief of inclusief bosplantsoen.

of

2. in de **gehele stad** een norm van **30% boomkroonbedekking** aan te houden. Dit kan exclusief of inclusief bosplantsoen.

of

3. in de **gehele stad** een norm van **20% boomkroonbedekking** aan te houden. Exclusief bosplantsoen.

6. Uw visie op kapvergunningen

Huidig beleid: voor iedere **gemeenteboom** groter dan **10 cm** diameter moet een **kapvergunning** aangevraagd worden. Voor andere bomen geldt 30 cm.

Voorstel:

Regel veranderen naar **30 cm** diameter.

Voordeel: meer vrijheid, minder aanvragen, minder administratie.

Nadeel: bomen die van waarde zijn voor de thema's kunnen zonder vergunning gekapt worden.

of

Regel veranderen naar **vlekkenplan** met **boomcriteria** waar wél een kapvergunning nodig is, zodat **belangrijke** bomen **beschermd** zijn.

Programma
Groen:
Bomen

6. Uw visie op kapvergunningen

Voorgesteld wordt:

1. voor iedere boom **groter dan 30 centimeter** diameter moet een **kapvergunning aangevraagd** worden.

of

2. We gaan met een **vlekkenplan** werken waarin bomen in **wijken, groenstructuren** en **waardevolle/monumentale bomen wél** een kapvergunning moeten maar **de rest kapvergunningsvrij** is.

7. Uw visie op ecologisch groen

Om Gouda **koploper** te maken op het gebied van het **behoud** en het **verhogen** van de **biodiversiteit** wordt het **leefgebied voor plant- en diersoorten vergroot**. Hiervoor is zowel **ruimte** binnen als buiten de bebouwde kom **nodig**. Om de ruimte te verkrijgen moet **meer groen** worden aangelegd en **plekken met rust** voor flora en fauna worden gecreëerd.

Dat betekent dat belangrijk **ecologisch groen niet altijd** openbaar **toegankelijk** moet zijn en **zo min mogelijk** moet worden **verstoord**. Daarnaast zijn veel maatregelen te nemen binnen bestaand groen, bijvoorbeeld door het kiezen voor andere beplanting en een ander maaibeheer.

7. Uw visie op ecologisch groen

Programma
Groen:
Biodiversiteit

In hoeverre ondersteunt de raad het geformuleerde uitgangspunt dat ecologisch waardevol groen niet altijd openbaar toegankelijk moet zijn?

Vooruitblik

1. Verwerken feedback van de raadsessie.
2. Uitwerken Programma Groen Gouda en Programma Groen: Bomen.
3. Start Programma Groen: Biodiversiteit.
4. Vaststelling Programma Groen Gouda, Programma Groen: Bomen en Programma Groen: Biodiversiteit naar verwachting in tweede kwartaal 2024.

Mogelijkheid voor informatieve raadsessie binnen dit tijdspad.

*Dank voor uw
aandacht en feedback*